

La divisió a l'ens autònom serbi de Bòsnia-Hercegovina és innegable. El govern legítim de Banja Luka s'acosta a Occident mentre els 'falcons' de Pale, amb Karadzic al capdavant, recorren, acorralats, a la seva única arma: el suport del poble.

Setge a les cinc 'K'

La nombrosa comunitat estrangera de Bòsnia (soldats de l'SFOR, "cascos blaus", funcionaris de l'OSCE i treballadors de les ONG més variades) designen Radovan Karadzic, psiquiatre de professió amb l'apel·latiu "Doctor K". L'ús d'aquest sobrenom és tan estès que en més d'una ocasió els enviats de Washington o Brussel·les l'han deixat anar durant les conferències de premsa i, fins i tot, en alguna declaració oficial.

La inicial "K" sembla predestinada a formar part del sector dur o intransigent de l'encara no resolt conflicte bosnià: abans, del bàndol agressor durant la guerra civil (1992-1995); ara, de la fracció ultranacionalista que més es resisteix a complir els acords de pau de Dayton contra la presidenta de l'ens autònom serbi de Bòsnia, Biljana Plavsic. Tots els seus membres són coneguts amb "les cinc K": Karadzic, Krajisnik, Kijac, Kalinic i Klickovic.

Segons el mitjancer de la Casa Blanca en el conflicte, Richard Holbrooke, tots cinc formen part de la cúpula de poder que, des de Pale, amb mètodes "feixistes i totalitaris", instiguen la insurrecció popular contra els soldats de l'OTAN desplegats al territori, acusats pels homes de Karadzic d'haver-se alineat amb els

pragmàtics de Plavsic. Mai un diplomàtic nord-americà no havia utilitzat adjectius tan greus per referir-se al "clan de Pale".

"Les cinc K" tenen unes quantes coses en comú: obstinació, fasciació gairebé patibulària pel desafiament, un doble llenguatge i el convenciment que la seva supervivència política i la dels seus ne-

clusivament al tràfic de materials de construcció, un negoci molt més lucratiu en un país com Bòsnia, gairebé en ruïnes.

Gojko Klickovic, primer ministre durant la guerra, somnia, cobdiciosament, que la pugna Karadzic-Plavsic s'inclinari a favor de l'ex-líder de les milícies "txètniks" i que tornarà a ocupar el càr-

La presidenta de l'ens autònom serbi de Bòsnia-Hercegovina, Biljana Plavsic, va dissoldre el parlament de Pale (a la foto), controlat per la fracció ultranacionalista. Des d'aquesta localitat, el "clan de Pale" instiga la insurrecció contra els soldats de l'OTAN desplegats al territori.

gocis obscurs van lligats a la llibertat de moviments de Karadzic, sobre el qual pesa una ordre de recerca i captura de genocida i criminal de guerra.

Momcilo Krajisnik, copresident de Bòsnia-Hercegovina, és el rostre visible de Karadzic, que té prohibides les aparicions en públic, i "l'home contacte" entre els serbobosnians i el règim de Belgrad. És, a més, propietari i gerent de la xarxa de distribució de tabac i gasolina de contraban més important de la zona, des que Karadzic hi renuncià per dedicar-se ex-

rec. Dragan Kijac, destituït per Plavsic de ministre de l'Interior, ha estat nomenat, recentment, encarregat de la policia, l'exèrcit i la justícia en el territori controlat pels "falcons" de Pale.

Dragan Kalinic, un cirurgià convertit a la política, dona la nota èpica com a hagiògraf de Karadzic, al qual s'ha referit dient que és un home "amb la intel·ligència i el coratge que han permès als serbis de Bòsnia de realitzar les seves aspiracions seculares".

Serbis contra serbis. Però les

Momcilo Krajisnik, copresident de Bòsnia-Hercegovina. És el rostre visible de Karadzic i "l'home contacte" entre els serbobosnians i Belgrad.

"aspiracions seculars" del poble serbi semblen, per ara, aparcades. La divisió de l'ens autònom és innegable. Els habitants de la República Srpska assisteixen, perplexos, a la lluita fratricida entre el govern legítim de Banja Luka i el govern paral·lel de Pale, només una setmana abans de les eleccions locals (13 i 14 de setembre). Ningú no entén com ara poden lluitar entre ells homes i dones que fa un any feien causa comuna contra el "Satan occidental" i el "perill islàmic".

Sobta especialment el tomb que ha fet Plavsic. Durant el conflicte armat, aquesta biòloga formada als Estats Units es considerava una de les més dures defensores de la guerra d'agressió contra musulmans i catòlics croats. En la seva còlera ultranacionalista havia arribat a "demostrar", en un estudi científic, que els eslavo-musulmans són genèticament diferents i incompatibles amb els eslavo-ortodoxos.

Ara Plavsic és la millor aliada d'Occident. De mica en mica s'ha anat desfent de tots els vincles amb els intransigents de Pale i ha anat arrabassant, un a un, tots els espais de poder que posseïen els homes de Karadzic. La primera maniobra va consistir a dissoldre el Parlament, controlat pels "falcons"; després va substituir els responsables d'Interior; més recentment s'ha apoderat de la majoria dels repetidors de televisió i ràdio i, cosa més important,

ha aconseguit el suport dels oficials responsables de la primera divisió de l'exèrcit, més de la meitat dels soldats serbobosnians.

Per arrodonir la jugada Plavsic ha consagrat el seu distanciament respecte als seus antics companys d'armes amb la fundació del seu propi partit, la Unió Popular Sèr-

El poble serbi de Bòsnia-Hercegovina continua veient Karadzic i les altres 'K' com els seus herois de guerra.

bia. En el seu programa, la Unió es mostra partidària dels acords de Dayton i favorable a la unitat de la república de Bòsnia-Hercegovina. Arribat aquest punt, Occident es demana ara quanta sinceritat hi ha en el compromís de Plavsic i si no es tracta d'un estratagema per buscar protecció contra els seus rivals.

El "clan de Pale", mentrestant, no claudica, però cada cop es troba més aïllat. Amb menys capacitat de maniobra, Karadzic i les altres quatre "K" han recorregut a la seva arma única, però no per això

Dayton: molta feina pendent

La virtut del mitjancer nord-americà a Bòsnia, Richard Holbrooke, és la capacitat de convertir blanc en negre i negre en blanc. En un procés de pacificació, sorgit dels acords de Dayton, que fa aigües pertot, qualsevol avenç, per petit que sigui, es converteix en una victòria.

Fa poc Holbrooke es felicitava, complagut, d'haver aconseguit d'arrencar als tres presidents de Bòsnia (Alija Izetbegovic, musulmà, Momcilo Krajisnik, serbi, i Kresimir Zubak, croat) un acord sobre l'adjudicació d'ambaixadors bosnians a l'estranger, una qüestió trivial en comparació amb les de Dayton que resten pendents. Per acordar que l'ambaixador a Washington i Moscou sigui serbi, que el representant a l'ONU sigui musulmà i el de Tòquio, croat, Holbrooke va necessitar catorze hores seguides de discussions!

Holbrooke es va donar per satisfet (una victòria mínima, sí, però una victòria al capdavant), i va tonar a Washington cavil·lant, pel camí, d'on trauria les energies necessàries per a obligar tots els bàndols a complir la lletra i l'esperit dels acords de pau.

Més de vint mesos després de la signatura, els fets revelen que cap dels tres bàndols no se sent obligat pels acords de Dayton. Els compromisos assolits són ridículs, en comparació amb tots els que resten pendents.

Fites assolides

- Reunions regulars de la presidència col·legiada.
- Nomenament d'ambaixadors.
- Creació d'una comissió militar conjunta per a intercanviar informació.
- Unificació del codi telefònic.
- Regulació del trànsit aeri.

Fites pendents

- Retorn del milió i mig de refugiats que encara no ha tornat al domicili d'abans de la guerra (només n'hi han tornat uns 60.000).
- Detenció dels 74 sospitosos d'haver comès crims de guerra.
- Formació d'un exèrcit comú.
- Establiment d'una moneda única.
- Creació d'un banc central.
- Definició d'unes regles de ciutadania.
- Establiment d'un passaport comú.
- Bandera i escut comú.
- Plaques de matrícula comunes. N. V.

Conferència de Dayton el novembre de 1995. La presidenta Biljana Plavsic es mostra partidària dels acords a què van arribar totes les parts en conflicte en aquesta ciutat nord-americana.

ARXIU / EFE

menys poderosa: el suport d'un poble fortament sotmès a la propaganda victimista del nacionalisme serbi que els continua veient com els seus herois de guerra.

La setmana passada n'hi va ha-

ver prou amb una crida per ràdio perquè milers de civils -des d'adolescents fins a gent gran- sortissin al carrer per seguir les consignes d'atacar "les tropes estrangeres (SFOR i ONU) que inten-

ten dividir la República Srpska". A Brcko, els tancs nord-americans van haver de recular davant una multitud que els tirava pedres i troncs. La "insurrecció" civil va durar només unes hores. Els instigadors tampoc no pretenien que durés més, car la intenció era simplement d'enviar un missatge a Plavsic i a Occident, en el sentit que Bòsnia no es pot governar sense comptar amb ells. I aquí comença el dilema de les cancelleries occidentals: no poden ser ignorats, efectivament, però amb ells els acords de Dayton són pura utopia i la voluntat d'imposar la democràcia, una quimera.

Karadzic fa broma de les amenaces. Occident recorre, cíclicament, a les amenaces assegurant que Karadzic no pot sentir-se segur i que l'ordre de captura, tard o d'hora, es farà efectiva. Astutament, l'OTAN ha arribat a utilitzar les agències de premsa internacionals per filtrar una notícia que, més tard, havia de desmentir: la tramesa d'un comando especial per a detenir Karadzic i lliurar-lo al Tribunal Internacional de La Haia.

A Pale, la notícia va provocar mofa i fins i tot hilaritat; el fill de Karadzic va gosar insinuar que el seu pare podria sorprendre tothom viatjant voluntàriament, en vol regular, a l'Haia. Karadzic sempre n'ha fet broma, amb una certa petulància, assegurant que la seva presència davant els jutges internacionals seria una mala notícia per a nord-americans i europeus.

El corresponsal de Reuters a la zona assegurava fa poc que, malgrat totes les amenaces, Occident no té intenció de jutjar-lo i que la Unió Europea i la Casa Blanca són conscients que, davant el tribunal, al "doctor K", no li tocaria més remei que revelar qui li donava les ordres durant la guerra, apuntant cap a Belgrad i al president Slobodan Milosevic, un home que Occident vol continuar guardant en el poder com a "mal menor" per mantenir pacificat i en ordre el partí serbi de la casa balcànica.

Nicolás Valle

FUNDACIÓ ROCA GALÈS

VI PREMI PERIODÍSTIC

JACINT DUNYÓ

D'articles sobre *cooperativisme*

Dotació del premi: 100.000 ptes.

El termini de presentació és el 24 de setembre

Informació: Fundació Roca Galès

c/ Aragó, 281, 1r 1a - Tel (93) 215 48 70